

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA VÝTVARNÝCH UMĚNÍ

FACULTY OF FINE ARTS

VÝTVARNÁ TVORBA

Výtvarné umění grafický design

ATELIÉR GRAFICKÝ DESIGN 2

Studio Graphic design 2

**KONCEPT A VIZUÁLNA IDENTITA PROJEKTU
SO ZAMERANÍM NA EKOLÓGIU**

CONCEPT AND VISUAL IDENTITY OF A PROJECT FOCUSING ON ECOLOGY

DOKUMENTACE DIPLOMOVÉ PRÁCE
DIPLOMA THESIS DOCUMENTATION

AUTOR PRÁCE
AUTHOR

BcA. JÚLIA KINDEROVÁ

VEDOUCÍ PRÁCE
SUPERVISOR

Doc. MgA. MIKULÁŠ MACHÁČEK

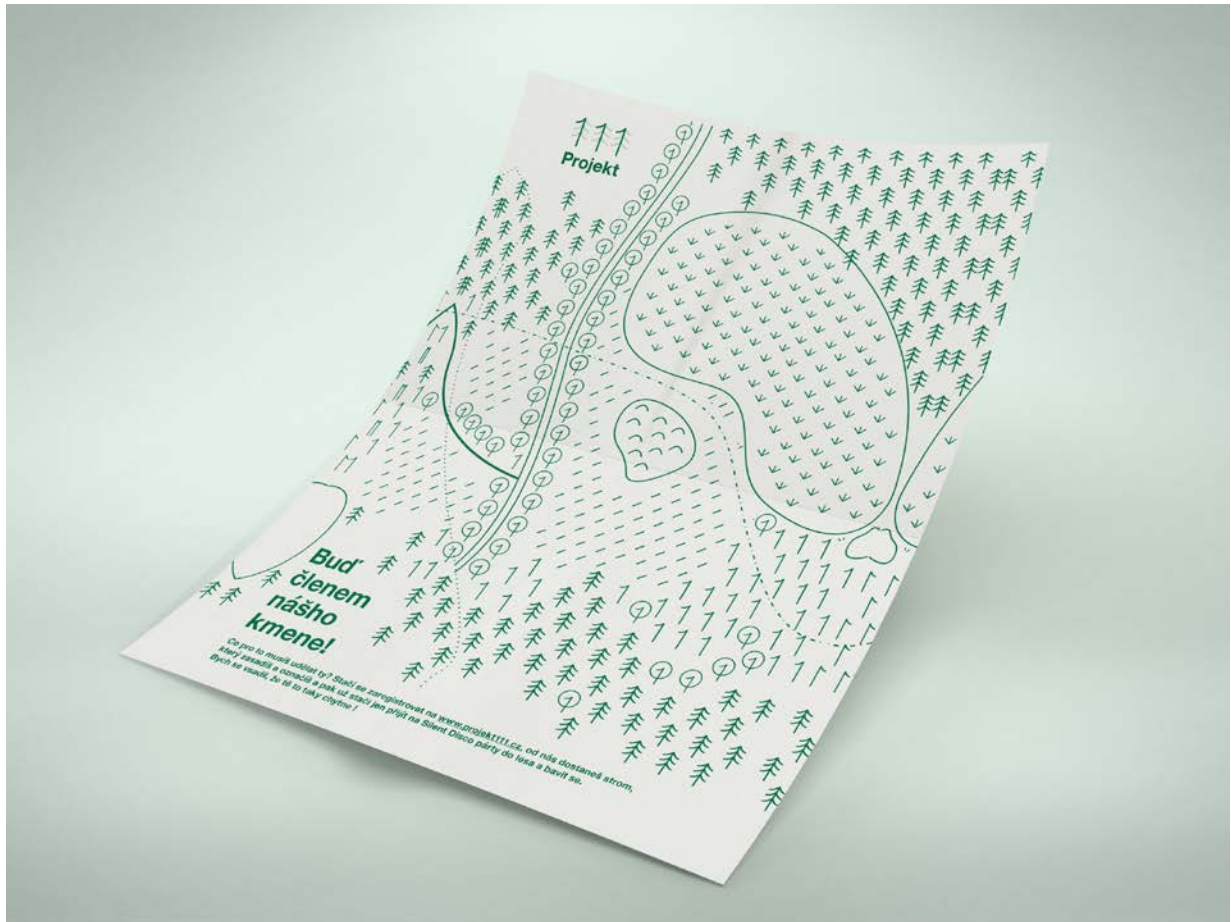
OPONENT PRÁCE
OPONENT

Mgr. Eva Gartnerová

BRNO 2017

DOKUMENTACE VŠKP

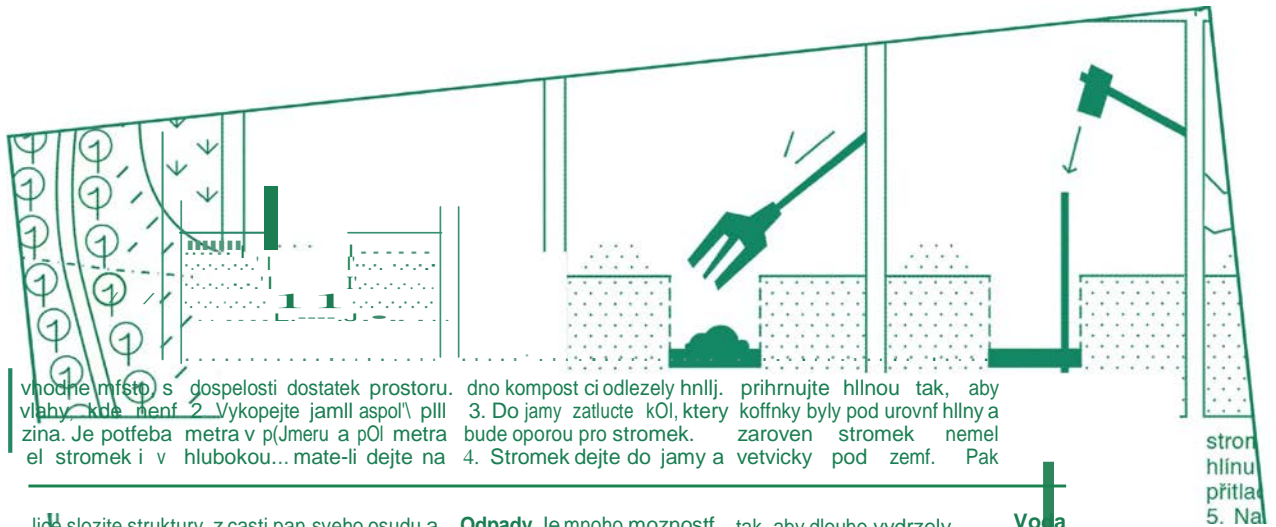

Propagačný plagát predná strana, risograf, recyklovaný papír, 297x420 mm, 2017

Propagačný plagát zadná strana, risograf, recyklovaný papír, 297x420 mm, 2017

vhodné místo s dostatek prostoru. 2. Vykopete jamu asi 1 metr hloubka. Je potřeba metr v průměru a půl metru hloubkou... mate-li dejte na

dno kompostu odleze hnilý materiál. 3. Do jamy zatlučte kůlu, který bude oporou pro stromek. 4. Stromek dejte do jamy a přikryjte hlinou tak, aby kůlky byly pod úrovní hliny a zároveň stromek neměl větvičky pod zemí. Pak

lidé složitější struktury, z části panuje svesto osudu a firmy a dnes i ekonomického procesu. Možná slyšel, ale jen na málo místech to mohl vidět, čímž jsou to, což je motorem změny, neboť ty každý. Pokud takové kroky nečiníme, nebo později nás k tomu donutí okolnosti, stáčí s Urč, co nám poskytuje naše modra

- zjišťujeme, 90 % rychloobratky - Čechach pochází od mnoha nadnárodních firem: Persil, Rex, Palmex, Perwol, Silan, Pur, Schwarzkopf, Fa, Vademekum, Bref, Ariel, Tide, Bonux, Jar, Lenor, Wella, Blaun, Always, Discreet, Blend-a-med, Old era, Rama, Perla, Hellmann's, Knorr, Algida, ove, Signal, Cif, Domestos, Axe, Rexana,

řada výrobků před jednorázovými: při péči o vnitřní opravy, recyklaci. Pokud výrobek nebo zařízení zjistíte, jestli využít jeho služeb nebo pronajmu. (Již informace, kolik vody, energie a výrobků (Již) z o udržbu jejich zařízení. Ptejte se jejich stáří a typ použitých surovin. (Již) se zajímejte o to, co se s nimi stane po e to možné, rozhodnete se pro takový, u eň rozbitou část za jinou a není nutné ly. seřadí či deratizaci si dejte pozor, aby insekční nezámořila (Již) pesticidem s lidské zdraví, například chlorpyrifosem. ita lečiva do záchodu, ale odevzdejte je

ověřte, zda neobsahují toxické klad trichosan), bromované zpomal- aty.

ovanou přírodní kosmetiku. inovovaného nábytku z dřevotřísky. ro děti se řídte tím, že eln ade případ (Již) se lze pou: Ziti přípravků (Již) i chemickými látkami úplně vyhnout. ředitelným barvám, zejména s si pozorne informace o obsahu h (sou n

Odpady Je mnoho možností jak snížit produkci odpadů. Hlavní zásadou je nakupovat věci, které skutečně potřebujeme a které dokážeme dostatečně využít. Všimněme si, že při nákupu výrobků (Již) nekupujeme jen samotné zboží - kupujeme i jeho obal, který záhy nepotřebujeme. Radu věcí není nutné si kupovat, možná se je vypůjčit. Ať už je to nářadí, sportovní vybavení nebo oblečení. Rozbitou věc můžeme nechat opravit. Tím ušetříme energii a suroviny potřebné k výrobě nové věci. Ve většině měst a v některých vesnicích existují opravny odeva, ale také opravny obuvi, kabelek, destiček, zipů. Oprava věcí šetrí životní prostředí i nás, což je cenově výhodnější. V obchodech preferujeme méně zabalené zboží. Vltě, proč je bonboniéra tak drahá? Není to lepší čokoládou, ale množstvím obalů, ve kterých je zabalena. Její cena je vysoká, a to nejen z hlediska peněz, ale i z hlediska zátěže životního prostředí. V obchodech preferujeme zboží zabaleno do jednoho druhu obalu. Kvůli snadnější a šetrnější výrobě obalu i recyklaci vzniklého odpadu. Nejlepší je navštěvovat obchody, kde vám zb-

ak, aby dlouho vydržely. - Respektujte místní architektonické styly i materiály. - Renovujte a opravujte dřevěná (Již) za použití výrobků šetrných k životnímu prostředí. Nepoužívejte PVC, materiály obsahující bromované zpomalovače hořeni nebo dřevě z tropických destiných pralesa. Informujte se, jak nejlépe zafixovat dřevěná (Již) byt tak, aby se snížilo riziko toxických látek škodlivých lidskému zdraví. - Renovujte a opravujte dřevěná (Již) za použití výrobků šetrných k životnímu prostředí. Nepoužívejte PVC, materiály obsahující bromované zpomalovače hořeni nebo dřevě z tropických destiných pralesa. Informujte se, jak nejlépe zafixovat dřevěná (Již) aby se snížilo riziko toxických látek škodlivých lidskému zdraví. - Při rekonstrukci střešy určite použijte solární energetiku alespoň na část její plochy (optimální řešení je instalovat ji nikoli na krytinu, ale místo krytiny). Při výběru vytápění dejte přednost pasivnímu solárnímu systému, topení dřevem v kvalitním kotli nebo tepelnému čerpadlu před vytápěním uhlím či elektřinou. - Všude, kde je U.O. ....

Voda čistě ale i pro lidi. Instalovat kohout zafixovaný Perlator - prefer koupel - Když s nadobla vodu zby - Najděte voda z kohoutu ihned je o - Používá koupel (společně restaurace, - Nechte si lednici, ne odpouštěte z cekanlna opravdu stu - Používejte prací prásk - Používejte mycí prostředky (někdy stačí voda s octem) nebezpečných - Nevylejte tyto materiály do kanálu, nevyhazujte na barvy, laky, rozpouštědla na místě

Propagacny p a f, detail, 2017 gat zadna strana, nsogra'

DZI

pro

Vizitky, ruční papír so zalisovanými rastlinami a semienkami, razítko, 2017

Guerilla kampaň “Strom nádeje” – razítko, ručný papier, semená lokálnych rastlín, 2017

Guerilla kampaň – semienková bomba, hlina, papier, semienka lokálnych rastlín, 2017

Realizácia sadenia stromov, happening, 2017

KONCEPT A VIZUÁLNA IDENTITA PROJEKTU SO ZAMERANÍM NA EKOLÓGIU

Ľudstvo za sebou odpradáva zanecháva stopy - od jaskynných malieb, cez útvary na náhorných plošinách, či monumentálne stavby ako sú pyramídy. Jednalo sa hlavne o rituálny akt uchovania informácie. Jaskynná maľba strieda črepinu z rozbitého poháru, či kosti a na rituálnych miestach sa obmieňajú objekty s úmyslom uchovania myšlienky s úžitkovými predmetmi. Mnohé praveké "skládky" sú dodnes cenným zdrojom informácií o spôsobe života v danej dobe. Dejiny teda odkrývame nielen pomocou vecí, ktoré vznikali dlhé obdobia, ale aj z maličkostí z každodenného života. Všetko čo z prírody berieme, do nej aj nejakým spôsobom vraciame. V súčasnosti bohužiaľ hlavne vo forme odpadu. Monumentálne stavby sa stavajú najmä pre efekt, nie ako trvanlivý odkaz pre budúce generácie. Práve teraz sa ľudstvo dostáva do štádia, kedy môže zvrátiť alebo naplniť neblahé predikcie jeho odkazu pre ďalšie pokolenia.

Faktom preto zostáva, že na tejto planéte zanechávame stopu všetci. Pretože každý z nás je limitovaný životným úsekom, ktorý tu strávi. Je podstatné, aby sme aspoň na moment venovali našu pozornosť uvedomeniu, čo pre zčerenú hladinu histórie znamenajú aj naše každodenné rozhodnutia. Je paradoxné, že niektoré súvislosti v tejto záležitosti ľuďom často unikajú. Informácie ohľadom mŕtvych korálových útesov môžu na niekoho síce pôsobiť na zlomok sekundy žalostivo, ale vplyvy tohto antropogénneho chovania môžeme pozorovať aj v lokálnom merítku – extrémne suchá a výkyvy počasia, ktoré so sebou nesú škody na úrode, majetku, ale aj životoch. Vymierajú nielen exotické druhy, no i také, bez ktorých si nevieme dnešnú prírodu skoro ani predstaviť – včely. Albert Einstein vyhlásil, že ak vymrú včely, ľudstvu neostávajú viac než štyri roky života. Je síce pravdou, že celková produkcia hospodársky významných potravín na nich nie je úplne závislá, ale je to dobrý príklad nepriaznivých následkov ľudského konania na životné prostredie.

Idea a ciele práce

Cieľom je vytvoriť koncept a kampaň projektu s pozitívnym dopadom nielen na motivovanie ľudí k zodpovednejšiemu prístupu k životu, ale aj na samotnú technickú stránku realizácie projektu. Prínos práce vidím najmä v podporení neutíchajúcej snahy v oblasti aktivizmu, ktorá má za úlohu ukázať ľuďom aj alternatívne náhľady dopadov našich konaní na planétu Zem a jej obyvateľov. Snahou je vytvoriť projekt, ktorý tak podporí znalosť problematiky, ako aj niektorých riešení, za pomoci nadviazania strateného kontaktu s komunitou a prírodou. Mojim úmyslom je, aby propagácia, no i samotná realizácia činila akýsi druh provokácie k zlepšovaniu nielen samého seba, ale aj konečného odkazu, ktorý za nami zanechávame ako jedinci a spoločnosť vo všeobecnosti.

Pre tento projekt je zásadná výsadba malých stromov a kríkov. Účastníci môžu tak symbolicky zapustiť korene novým putám a začiatkom, pretože stromy sa dožívajú viac než človek. Niektoré druhy sa dožívajú niekoľko sto rokov, iné, ako Ginko dvojlaločný, aj tisíc. Každý máme predsa svoje korene. Pomaly sa vytrácajúci pojem „postav dom, zasad' strom a splod' syna“, by mal v istých obmenách platiť dodnes. A práve preto to, čo po sebe zanecháte tu a teraz, formuje nové zajtrajšky.

Projekt 111

Inšpiráciou pre koncepciu hlavnej myšlienky projektu, bola ekologicko-komunitná aktivita v obci Piplantri, Rajasthan v Indii. Ľudia, ktorí tu žijú, zasadia 111 stromov vždy, keď sa v ich komunite narodí dievča. Okrem oslavy života v spojení s narodením ďalšej ženy, sa sadením stromov zaručujú, že miestne životné prostredie bude schopné podporovať neustále rastúcu populáciu. Mimo mnohých výhod, ktoré stromy poskytujú (čistia ovzdušie, vytvárajú kyslík, zabraňujú vysychaniu pôdy,...), tieto konkrétne dodávajú tmel pre miestnych ľudí, ktorí sa o ne starajú. Vďaka toto dôverné puto medzi sociálnym zdravím a zdravím prostredia, chápem, že táto nezvyčajná tradícia vytvára udržateľný pokrok celej komunity. Sadenie stromu sa tak môže stať symbolickým prvým krokom k ekologicky šetrnému a udržateľnému životu. Ten je totiž podstatný pre budúci vývoj sociálnej i technickej stránky ľudstva, ale aj našej planéty.

Realizácia a doprovodný program

Koncepcia projektu je poskytnúť ľuďom sadenice stromov, ktoré si môžu sami zasadiť. Stačí sa zaregistrovať na stránke a zvoliť si miesto vyzdvihnutia stromčeku. Súčasťou sadenice je aj propagačný leták s návodom a s vybranými informáciami a tipami ohľadom ekológie v každodennom živote (výhody lokálnych potravín, tipy ohľadom ekologického bývania, atď.). Po zasadení stromu, označí každý participant na našom webe, kde strom zasadil a tým si splní svoju časť.

Po zasadení všetkých 111 stromov, obdržia účastníci email s časom a súradnicami konania doprovodného kultúrneho programu. Lokácia tohto programu je vopred určená, jedná sa o miesto blízke voľnej prírode, či lesa. Táto akcia sa uskutoční bez doprovodu reprodukovanej hudby, ale zastrešená konceptom “silent disco” – zapožičiavanie bluetooth slúchadiel s možnosťou prepínania kanálov/DJov. Takto budú mať návštevníci šancu medzi sebou diskutovať aj o otázkach ekológie a udržiteľného rozvoja. Pred a po ukončení akcie sa samozrejme vyčistí okolie v mieste konania akcie.

Súčasťou tohto projektu je tiež aktivita „Strom nádeje“, s otázkou: “A čo chceš po sobe zanechať ty?”. Chceme, aby sa na jej naplnení podieľalo čo najviac ľudí. Ako organizátor akcie môžem usmerniť výsledok obsahu tejto aktivity a práve preto budem klásť primárne otázky. V priebehu rozmyšľania nad odpoveďou, by malo nastať akési uvedomenie si základných existenčných právd. A to je, že všetko čo nám príroda dáva, jej totiž musíme nejakým spôsobom vrátiť. Verím, že prostredie prírody a doprovodné podnety prinesú účastníkom príležitosť na uvedomenie si nielen svojho bytia, ale aj dopady našich konaní na túto planétu. V rámci pozície designér som všetky realizačné techniky a materiály, vyberala s ohľadom na ich ekologickosť. Účastníci sprievodného programu budú mať k dispozícii lístky ručného papiera so zalisovanými semenkami. Tieto lístky si po vyplnení návštevníci zavesia na strom priamo v mieste konania. Na konci podujatia sa za prítomnosti všetkých zúčastnených lístky pozbierajú a zasadia do zeme. Takto aj na samotnej finálnej akcii zavíšia všetci zúčastnení cestu poznania. Preto aj povrázok na každom lístku je z ľahko rozložiteľného ľanu.

Vizuál a propagácia projektu

Mojim zámerom, ako grafického dizajnéra, je v praktickej časti diplomovej práce vytvoriť nielen koncept projektu, ale aj vizuál nesúci jeho hodnoty a ideu. Jedná sa o vytipovanie

alternatívnych možností médií, schopných sprostredkovať víziu projektu a informácie o ňom. V rámci propagácie sa sústreďujem na tie metódy, ktoré sú čo najšetrnejšie k životnému prostrediu, no i k ľudskej práci. Hodnotu propagačného materiálu zvyšujem tým, že ho naplním užitočnými informáciami a ekologickými zásadami a tým potenciálne zvýšim jeho životnosť. Úlohou je teda vytvoriť informačný a propagačný materiál, ktorý bude zároveň nabádať k diskusii, ale aj k zlepšeniu našich každodenných návykov.

V rámci koncepcie vizuálu mi boli inšpiráciou istý druh kartografických zobrazení krajiny, kde sa zakresľuje do mapy aj druh lesného porastu (listnaté, ihličnaté, zmiešané, bažiny, atď.) V tomto poňatí tvoria stromy samostatné jednotky, ktoré korešpondujú s názvom Projekt 111. Toto zobrazenie zároveň vyjadruje množstvo jednotlivých stromov, ktoré v spojení tvoria spoločenstvo - les - takisto ako tri jednotky v názve projektu tvoria oveľa väčšie číslo. Tieto geometrické lineárne štruktúry sú doplnené fotografiami lesa, stromov a jeho obyvateľov. Toto spojenie dvoch vrstiev vytvára kontrast vnímania prírodných porastov – organické spoločenstvo, ktoré vnímame všetkými zmyslami. Naopak geometrická vrstva znázorňuje les a stromy ako jednotky, teda ich technickú stránku, kedy počítame drevo na kubíky a využívame jeho dužinu v rôznych technických odvetviach. Estetika vizuálu by mala zaujať mladých ľudí, prevažne vo veku od 15 do 35 rokov, ale nie je vylúčené, že zaujme aj mladšie či staršie ročníky.

Online

Základným organizačným kameňom projektu je online propagácia a tú tvorí webová a facebooková stránka projektu. Na webe projektu je možné sa zaregistrovať a vybrať miesto vyzdvihnutia sadenice stromu. K dispozícii je následne aj mapa, kam môžu účastníci ukladať miesto jeho zasadenia. Okrem funkčnej povahy stránky je dostupná aj online verzia propagačno-informačného letáku s informáciami o sadení a ekológii, kde návštevníci nájdu zdroje a rozsiahlejšie informácie ohľadom danej problematiky. Tento materiál je voľne šíriteľný a dostupná je aj stiahnuteľná verzia k domácej čiernobielej tlači.

Offline

V dnešnej technicky vyspelej dobe sa možno trochu podceňuje materiálna distribúcia informácií. Nevýhodou online ukladania dát je, že na niektoré informácie, s ktorými sme prišli do kontaktu, jednoducho zabudneme a to podľa zákonitosti známeho porekadla: “ Zíde z očí, zíde z mysle”. Verím že tieto prostriedky propagácie sa znovu stanú ich šíriacimi relikviami. Informácie, ktoré sú určené pre tlač sú totiž starostlivejšie vyselektované a triedené, v kontexte s tým, ako sú použité v elektronickej podobe. Podobný princíp funguje napríklad v analógovej fotografii. Kým v digitálnej fotografii spravíme viacero snímok, aby sme si boli istý ich kvalitou, pri analógovej fotografii dbáme oveľa viac na to, čo fotíme a väčšmi sa sústreďujeme i na ovplyvnenie kvality snímku.

Medzi tlačoviny realizované v rámci propagácie projektu patrí informačný leták, vizitky a kartičky na “Strom nádeje”. Pri vytváraní propagačného plagátu, využívam naplno i jeho druhú stranu, ktorú vyplňam potrebnými a reálne využiteľnými informáciami. Spolu s návodom na sadenie a tipy o starostlivosti stromu, sa na nej nachádza slovník kľúčových slov ekológie. Táto tlačovina bude mať za úlohu informovať širokú verejnosť o základných možnostiach sebestačnosti, udržateľného rozvoja v každodennom živote, obnovenia kontaktu s prírodou, recyklácii odpadov a ich predchádzaniu či tipy pre nezávislosť na konzumnom spôsobe života. Všetky informácie sú vyhľadane a overené z rôznych zdrojov. Tieto zdroje

budú samozrejme tiež k dispozícii na webe Projektu 111 vo forme odkazov, ale aj sťahuteľnej PDF podoby dokumentu. Cieľom je navrhnuť a rozmiestniť údaje tak, aby sa na plagát zmestilo čo najviac užitočných rád a pritom sa zanechal u diváka príjemný pocit z vnímania textu. Tlač letáku je realizovaná na risografe vo formáte A3, na recyklovanom papieri s certifikátom FSC. Risograf je technológia šetrná k prírode, keďže ako matrica slúžia banánové listy a farby sú zo sóje.

Vizitky a kartičky pre “Strom nádeje” sú vyrobené z ručného papiera s obsahom semienok. Papier je vyrobený v papierni Veľké Losiny, je 100% rozložiteľný a po vyhodení na zem z neho vyrastú nové rastliny. Logo projektu je aplikované razítkom a na dlhšie texty sa použilo také, ktoré má ľahko vymeniteľné písmená. Toto multifunkčné razítko vlastním už dlhšiu dobu a preto ho používam v znení hesla “Reuse”.

Mimo to využívam aj alternatívne propagačné prostriedky, ako sú napríklad semienkové bomby alebo kolaborovanie s inými neziskovými akciami. Celková propagácia projektu sa drží troch základných pravidiel a to “Reduce, Reuse, Recycle – Zredukuj, Použi znova, Zrecykluj” a preto je najdôležitejšou formou propagácie ústne šírenie.

Projekt 111 v kontexte s inými ekologicko-aktivistickými projektmi

Aby mohli tieto jednotlivé prvky fungovať previedla som podrobný výskum podobných aktivistických hnutí a akcií. Sústredila som sa na projekty, ktoré buď hlásajú alebo pôsobia ekologicky šetrne voči prostrediu a / alebo sprostredkujú správnu o podniknutiu krokov k udržateľnej budúcnosti. Najlepšie to sumarizuje reč aktivistky a umelkyne Agnes Denes na Creative Time summite v New Yorku v roku 2012.

“These works are absolutely necessary to make them happen all over the world as examples of what needs to be done, to restore landfills or destroyed barreled land where resources traction has taken its toll. And on deforested soil to stop erosion, purify the air, protect fresh ground water and provide home for wild life. And to create them in the nervous tensions of cities to give people a chance to stay in touch with the nature, allowing to speak its own special language articulated through human intelligence. This is not art is being a modern day shaman, but a new breed of modern technological and scientific sphere. I see art as an integrator of disciplines and see the role of an art just to develop a new vision for humanity.”

Agnes tvrdí, že umelci by nemali brať ohľad na to, koľko podobných akcií sa už uskutočnilo. Tieto počiny je potreba opakovať a stále tak podnecovať ľudí k inšpirácii a k prelomeniu stereotypov. Stokrát opakovaná vec sa stáva bežnou.

Väčšina projektov zameraných na podporu ekológie je spojených s hudbou alebo s filmom. Tieto kultúrne prvky, na ktorých sa ľudia svojím vnímaním spoločne podieľajú, ich spájajú, pretože v reálnom čase sledujú rovnakú vec a podvedome ich to logicky združuje. Napríklad tanec - nie je len spôsobom zábavy a uvoľnenia, no tiež spôsobom komunikácie na úplne inej úrovni, ktorá vyjadruje skutočné veci – podstatné veci – nie sú nimi ani práca ani problémy.

Boom

Ako prvý uvádzam hudobný festival Boom, ktorý je moja srdcovka odkedy mi ho ukázal známy. Na Boom netreba ísť, aby ste ním zostali ovplyvnení. Po každom ročníku je vytvorený dvojhodinový dokument – aftermovie nielen o festivale, ale aj o jeho návštevníkoch a ich

odkazoch. takže je pomerne jednoduché vcítiť sa do atmosféry, ktorá tam panuje. Je to akési neoficiálne stretávacie miesto všetkých ľudí.

Boom je medzinárodný multižánrový hudobný festival konajúci sa pri jazere Idanha-a-Velha v Portugalsku. Počínajúc rokom 1997 sa koná každé dva roky, vždy v priebehu augustového splnu. Je to akcia obrovského merítka, ktorú na každom bienálnom ročníku navštívi priemerne 30 000 ľudí z celého sveta. Celý festivalový areál dopĺňajú diela umelcov, inštalácie a eko stavby. Každý ročník festivalu sa začína rituálnym zahájením pri jazere. Oheň, ktorý je 3,5 roka udržiavaný býva použitý na zapálenie vaty a posvätenie hlavného stanu. Šaman vyženie zlých duchov z hlavného tanečného stanu a posväti ho. Od iných hudobných akcií sa líši najmä svojou autentickou ideou:

"Boom is not only a festival, it is a state of mind. Inspired by the principles of Oneness, Peace, Creativity, Sustainability, Transcendence, Alternative Culture, Active Participation, Evolution and Love, it is a space where people from all over the world can converge to experience an alternative reality."

Túto ideu dokáže splniť vďaka špeciálne zavedeným opatreniam. Všetky pódia a konštrukcie sú postavené z hlíny, recyklovaných materiálov a s čo najnižším použitím kupovaného materiálu. V areáli funguje niekoľko komunitných záhrad, o ktoré sa starajú dobrovoľníci a organizátori, ktorí na festivale pomáhajú väčšiu časť roka. Tieto záhrady a ich plody sú však dostupné všetkým návštevníkom. Festival sa snaží znížiť ekologickú stopu, organizuje 140 autobusov (šetria CO₂) z Francúzska, Švajčiarska a Španielska. Takisto ponúka zvýhodnené ceny vstupeniek tým účastníkom, ktorí na festival docestujú na bicykli, alebo aj ľuďom z ekonomicky znevýhodnených krajín. Na mieste nenájdete žiadne prenosné plastové toalety, ale iba kompostové toalety. Voda pre festival sa čerpá z blízkeho jazera a vracia sa naspäť pomocou eko-čističky. Medzi doprovodným programom festivalu nájdete okrem skupinovej meditácie a hodín jógy aj aktivity, ktoré súvisia s budovaním zodpovedného prístupu k budovania budúcnosti.

*"– Social sustainability: Integration of minorities and people with special needs; developing a credible alternative to the models of mainstream culture
– Education on the principles and practice of permaculture and other environmental designs.
– Hosting of presentations by leading opinion makers and project leaders in the area of environmental consciousness."*

V rámci grafického designu je vizuál festival Boom pri tlači nevyužíva žiadne špeciálne ekologické papiere, asi vsádzajú na to, že materiály sú tak jedinečné a nostalgické, že väčšina návštevníkov si ich uchová na pamiatku (piece of art). Obetovali ekologickú stranu možnosti tlače v rámci prilákania čo najviac potencionálnych návštevníkov festivalu, ktorých by mohli priviesť na správnu cestu. Každý rok sa držia podobnej vizuálnej tematiky: tribal, farebný, rozprávkový, ilustračný, imaginatívny, spirituálny, psychadelický. Čiernobiela tlač by v tomto prípade možno evokovala festival menšej veľkosti a nevyjadrovala by veľkoleposť akcie. Okrem iného sú však na festivale voľne šírené festivalové noviny Dharma Dragon, ktoré sú už tlačené na recyklovanom papieri a sú plné informácií nielen o festivale, ale aj tipov pre návštevníkov, ako zanechať čo najmenšiu ekologickú stopu. Mimo to festival pravidelne posiela zaregistrovaným účastníkom na mail newsletter.

Prírodné stretnutie na Drienku (Drienok)

Lokálnou alternatívou festivalu Boom je podujatie konajúce sa každoročne v Mošovciach v Turci na Slovensku. Drienok je festival na spôsob prírodného jarmoku, ktorý trvá štyri dni a je založený na stretávaní ľudí s podobnými záujmami.

Predávajú sa tu alebo vymieňajú lokálne výrobky a celý festival je založený na najstaršom princípe, kedy ľudia cestovali na trhy, zdržali sa zopár dní, aby sa stretli so svojimi známymi, vymenili si zážitky a skúsenosti. Tieto pôvodné koncepty začínajú byť znova zaujímavé, nielen preto, že sú kvalitné, ale aj preto, že spoločnosť sa mení a je pripravená znovu akceptovať akési spojenie v rámci komunity, ale aj v rámci prírody. Tento festival nie je úplne priamo sústredený na ekologickú stránku, dotýka sa jej však prostredníctvom návratu k lokálnosti a spomaleniu životného tempa, či komunikácii „tvárou v tvár“. Jedná sa o spontánnu akciu, ktorú navštevujú hlavne ľudia, ktorí sa už nejaký čas zaujímajú o daný životný štýl.

Okrem jarmoku a hudobného programu, ktoré tvoria jadro projektu sa na festivale odohrávajú rôzne workshopy, napr. rozpoznávanie jedlých rastlín a listov, rady ohľadom stravovania a zdravia, jóga, rezbárstvo z komunity Zaježová, etikoterapia, či medzilidské porozumenie. Je zaujímavé pozorovať hlavne priebeh workshopov zameraných na vzájomné vzťahy, ktoré sa väčšinou odohrávajú v kruhu zúčastnených, na lúke obklopenej krásnou slovenskou prírodou.

Zaujímavosťou je forma plánovania programu workshopov: pri informačnom bode je vyvesená korková tabuľa, na ktorej je pripevnený pevný program plánovaných workshopov, ale zároveň je tam ponechané i miesto na workshopy tvorené návštevníkmi. Podobne spontánne je realizovaný aj hudobný program festivalu – a to fixou na recyklovanom kártoni, umiestnený na strome.

Popularita festivalu rastie aj napriek tomu, že na propagáciu slúži iba webová a facebooková stránka. Nemá žiadnu tlačенú propagáciu, dokonca ani letáčiky. Každoročný hlavný vizuálny prvok titulnej fotografie webu tvorí koláž obrázkov remeselných výrobkov. Napriek tomu sa jedná o čoraz populárnejší festival, kedy ho v poslednom ročníku navštívilo asi 2000 ľudí. Propagácia je šírená hlavne slovne, avšak narozdiel od Miš Maš (viď nižšie) festivalu nemá až tak dobre podložené PR a tak človek nenájde na internete skoro žiadne informácie. Nemá sponzorov a koná sa iba za finančnej podpory zúčastnených. Je taktiež dielom organizácie Projekt život, ktorá okrem toho založila i iné projekty, ako napríklad - Zóna bez peňazí, Komunitná záhrada v Bratislavskej Dúbravke a Lesy bez odpadkov.

“Členovia iniciatívy Projekt Život mali zámer pripraviť toto podujatie ako spoločný komunitný projekt, spájajúci neformálnu skupinu ľudí, ktorí uprednostňujú prirodzený životný štýl v súlade s prírodou.”

Mišmaš - DIY festival

Je festival, konajúci sa každoročne na opustenom statku, nad obcou Bojkovice, na východe Moravy pri hraniciach so Slovenskom. Jedná sa o festival bez sponzorov, ktorý sa absolútne nepodriaďuje žiadnym zaužívaným konceptom festivalu – žiadne oplotenie, človek je

obklopený prírodou. Dokonca vstupenky v podobe náramkov sú z nájdenej stuhy so vzorom a zapečatené priamo na festivale na kovadline pomocou kombinačiek. Organizátori síce netvrdia že sú eko, ale na festivale je to aj tak poznať – suché záchody (kadibudky), workshopy prírodných techník tlače na tričko, výlučne vegetariánske občerstvenie, žiadne oplotenie (ušetrené CO2 na doprave týchto plotov) a časť peňazí z festivalu putuje priamo na opravu tohto statku.

Festival apeluje skôr na cestu alternatívy a vzoprenie sa voči mainstreamu, vyzdvihuje analógovú a manuálnu činnosť a zábavu, čo je vlastne časť z ekologického poslania. Prezentované hudobné štýly vyhovujú takmer každému účastníkovi projektu, pretože tu hrá cimbál, folk, no tiež elektronická hudba. Atmosféra festivalu je veľmi komunitná a vďaka relatívne nízkemu počtu ľudí panuje priateľská atmosféra a nadväzujú sa nové priateľstvá.

Propagácia prebieha hlavne ústnym šírením (tak som sa tam dostala aj ja), ale dôležitým prvkom je hlavne facebook na ktorom figuruje dátum a miesto konania akcie. Organizátor mi priznal, že si každý rok sami tlačia čiernobiele letáčky, ktoré putujú do vytypovaných podnikov s potencionálnou cieľovou skupinou účastníkov. Hlavným vizuálnym ťahákom sú hlavne fotografie dokumentujúce genius loci tohto zázračného miesta. Jediným (a dosť zásadným) prejavom nasadenia vizuálneho štýlu sú činy skupiny Puk Puk, ktorá vytvára pre festival online plagáty, merchandise predmety a vedie každoročný workshop na výrobu masiek, či dokonca VJing pre skupinu Bassta Fidli.

Týká se to také tebe

Tento rok sa konal 42. ročník tematického medzinárodného festivalu amatérskych filmov, konaný každoročne v Uherskom Hradišti. Programovým zložením láka hlavne staršiu vekovú kategóriu a rodiny s deťmi – prezentuje krásy prírody na fotografických výstavách, usporadúva výchovné koncerty pre deti, predajné výstavy kaktusov, (sponzorované) súťaže v rezaní dreva motorovou pílou. Ekologických problémov sa dotýka len veľmi okrajovo (pár informačných tabúľ na námestí).

Celkový vizuál, programové zloženie a prezentovanie festivalu je zaseknuté v osemdesiatych rokoch, čo nemusí byť vyložene zlé, ak mieri na istú cieľovú skupinu. Propagačné materiály sú nepremyslené – napríklad tlač programu na jeden deň na obrovský plachtový banner, ktorý na konci dňa stráca využitie. Na druhú stranu, ak bol pôvodný zámer o vyvolanie debaty, tak sa im to možno podarilo. Jedná sa o mestský festival, na ktorom chcem poukázať, ako sa ekologický festival robiť nemá.

Záver

Ekológia je v súčasnosti veľmi trendy pojem, ktorý začína byť mierne koemrciou znásilňovaný a umiestňovaný do rôznych marketingových kampaní. Po zadaní slovného spojenia „ekologický festival“ do vyhľadávača, naskočí odkaz azda na každý festival v zemi, ktorý zaviedol systém vratných kelímkov. Je “byť eko” tak ľahké? Avšak existujú aj obrovské projekty, ktoré majú ekologické vízie a vykročili správnou cestou. Napríklad Festivalu Pohoda sa minulý rok podarilo premeniť neuveriteľných 1,7 tony organického odpadu na 170kg kompostu, čím zabránili vypusteniu 160kg skleníkových plynov do atmosféry. Existujú však aj projekty založené na ekológii, ktoré svoju víziu poňali úplne inak. Napríklad taký trnavský “Ekofest” sadí stromy z peňazí získaných zo vstupného. Problémom je, že nekompromisne oddeľuje hudobné a ekologické časti festivalu. Vzniká tak nevyužitý potenciál, inak dobre zorganizovanej akcie.

V rámci Projektu 111 sa chcem vyhnúť tomu, aby sme „len“ zasadili stromy a nevyužili túto výnimočnú príležitosť stretnutia sa, na budovanie komunity a sprostredkovanie informácií potrebných k motivácii a k zásadnej zmene. Väčšina ekologických projektov sa zameriava hlavne na filmové a hudobné programové naplnenie obsahu. Aktivity ohľadom vzdelávania v rámci ekológie sa dejú pomocou workshopov a informačných tabulí, či newsletterov. Pomocou týchto rešerší, kde som sa zaoberala podobnými ekologickými projektami som si vytvorila reálnu predstavu o ich prezentácii a programe. Bohužiaľ nie všetky ekologicky zamerané projekty, majú ekologickú víziu propagácie. Spomeniem napríklad taký Ekofilm, ktorý sa konal minulý rok v Brne. Pre svoju guerilla kampaň rozmiestnili po meste malé žlté plastové kačičky, jelikož ich minuloročná tematika sa týkala vody. Zdá sa, že skoro nikoho to nezarazilo. Okrem toho spolu s inými festivalmi (napr. Týká sa to také tebe), bolo vyprodukované obrovské množstvo plachtovinových bannerov s dátumom akcie určených výlučne, len na tento jeden ročník. Pri tvorbe ekologicky zameraného projektu je teda vhodné myslieť aj na aspekty realizácie a ich šetrnosť voči prírode. Podobné projekty by sa mali zamerať nielen na realizáciu, ale aj na ekologickú povahu výstupov ich propagácie.

V rámci kampane Projektu 111, som sa snažila realizovať propagačné materiály v súlade s ekologickými pravidlami 3R – Reduce, Reuse, Recycle. Kde Reduce stálo za obmedzením prevedenia materiálov, napr. pri využití ručného papiera z lokálneho zdroja a obsahovým naplnením oboch strán propagačného plagátu. Pravidlom Reuse sa držím pri používaní univerzálneho razítka s vymeniteľnými písmenami, pri využití sieťotlače na tričká z druhej ruky ako merkantílií projektu a pravidlom Recycle pri voľbe recyklovaného papíru.